

“Η Πατρίδα μας να επαναστατεί για την ειρήνη του σύμπαντος κόσμου”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αλεξανδρουπόλεως

“Η Πατρίδα μας να είναι καλά και να συνεχίσει να ‘επαναστατεί’ για την ‘ειρήνη του σύμπαντος κόσμου’. Ο Χριστός να σκεπάζει τον κόσμο μας” κατέληξε την ομιλία του κατά τη διάρκεια της Επίσημης Δοξολογίας για την επέτειο των 200 χρόνων από την κήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως κ. Άνθιμος από τον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Νικολάου.

Ο Σεβασμιώτατος στάθηκε στο γράμμα του Καποδίστρια όταν ήρθε από την Γενεύη να αναλάβει την κυβέρνηση του Ελληνικού Κράτους και σημείωσε: “Όταν οι Έλληνες κάλεσαν επίσημα τον Ιωάννη Καποδίστρια να αναλάβει Κυβερνήτης, εκείνος από την Γενεύη τους απάντησε με ένα συγκλονιστικό κείμενο που κατέληγε ως εξής: «Τελευταίον, κύριοι! Η ελπίδα μου είναι στο Θεό όπως και η δική σας. Η θεία Του Πρόνοια, για τις διαφωνίες σας, δεν θα σας συγχωρήσει ποτέ, όταν παραδώσετε εκ νέου την πατρίδα στον παντελή όλεθρο η στον ξένο δεσποτισμό. Όχι, κύριοι! εσείς θα σώσετε την πατρίδα... η θρησκεία σας, ο ζήλος σας και η

τιμή σας αυτό εγγυώνται και οι πανταχού καλοί άνθρωποι δεν αμφιβάλλουν πλέον».

Διαβάστε ολόκληρη την ομιλία του Σεβασμιωτάτου:

Ἄρχοντες τοῦ τόπου μας, Ἠγήτορες τοῦ Στρατοῦ μας, Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, Μαθητὲς καὶ μαθήτριες τῶν Σχολείων μας!

Μέσα στὴ σοβοῦσα πανδημία, συμπληρώνονται ἐφέτος 200 χρόνια ἀπὸ τὴν ἔκρηξη τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως τὸ 1821. Οἱ ἀναφορὲς στὴν ἐπέτειο ἐκτιμοῦν τὸ ἱστορικὸ γεγονός ὡς: «...τὸ σημαντικότερο κεφάλαιο τῆς νεώτερης ἱστορίας τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους».

Χωρὶς ἐθνικὸ κέντρο νὰ καθοδηγεῖ τὸν ἀγῶνα, ἐνάντια στὶς μεγάλες αὐτοκρατορίες τῆς ἐποχῆς, ἕνας Δαυὶδ ὄρθωσε τὸ ἀνάστημά του νὰ ἀντιμετωπίσει ἕναν Γολιάθ.

Παρὰ ταῦτα, ἔπειτα ἀπὸ θυσίες ἀλλὰ καὶ ἀθλιότητες, ἔπειτα ἀπὸ ἡρωϊσμούς ἀλλὰ καὶ μικρότητες, ἔπειτα ἀπὸ ὀλοκαυτώματα ἀλλὰ καὶ ἐμφύλιες διαμάχες, μὲ ἐλπίδες καὶ μὲ δάκρυα, ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ χρόνια δημιουργήθηκε μιὰ κρατικὴ ὄντοτητα, ἔστω καχεκτικὴ, τὸ πρῶτο ἐλληνικὸ κράτος, ὁ ἐθνικὸς κορμός. Σ' αὐτὸν, μετὰ ἀπὸ ἀγῶνες ἄλλων 100 χρόνων προσαρτήθηκε καὶ ἡ Θράκη, ὅταν «ἔνωσις φυλῆς

συνετελέσθη, τελεσιδίκῳ ἀποφάσει Ἀνωτάτου Εὐρωπαϊκοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπισήμως ἀναγνωρίσαντος δίκαιον ἐθνικῆς ὑποθέσεως¹». Γι' αὐτό, λοιπόν, τὸ σημαντικότερο κεφάλαιο τῆς νεώτερης ἱστορίας μας, μαζί με τὸν ὅπου γῆς ἑλληνισμό, συνεορτάζουμε κι ἐμεῖς σήμερα ἐμβαθύνοντας στὶς δύο ἔννοιες τῆς λέξεως 'κεφάλαιο'.

Ἡ πρώτη ἔννοια τῆς λέξεως, ὑπονοεῖ ὅτι ἡ ἐπανάσταση κεφαλαιοποίησε τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ ὄραμα τῶν προγόνων μας ποὺ ξεσηκώθηκαν «..κατὰ τῶν τυράννων²». Τὸ 'κεφάλαιο' ἐκεῖνο, τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν ὁραμάτων, κατετέθη στὰ τότε χρηματιστήρια τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ πήραμε τὴν ἄδεια νὰ κυκλοφορήσουμε τὸ πρωτοεμφανισθὲν ὁμόλογο τῆς ἐλευθερο-κοινωνίας μας στὰ fora τῆς Δύσεως.

Ὑστερα ἀπὸ 200 χρόνια οἱ Ἕλληνες (ὅπως δείχνει πρὸ ἡμερῶν δημοσιευθεῖσα δημοσκόπηση) κατασταλάξαμε στὸ ὅτι ἡ δική μας ἐπανάσταση ἦταν πρωτίστως ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ καὶ βεβαίως διαπνεόταν ἀπὸ κάποια φιλελεύθερα καὶ κοινωνικὰ χαρακτηριστικά. Τῶν παρερμηνειῶν, τελικά, ὑπερίσχυσε ὁ βιωματικὸς λόγος τοῦ Γέρου τοῦ Μοριᾶ «...ὅταν ἀποφασίσαμεν νὰ κάμωμεν τὴν ἐπανάστασιν δὲν ἐσυλλογισθήκαμεν οὔτε πόσοι εἴμεθα, οὔτε πὼς δὲν ἔχομεν ἄρματα... ἀλλ'ὡς μία βροχὴ ἔπεσεν εἰς ὅλους μας ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐλευθερίας μας καὶ ὅλοι, οἱ κληρικοί, οἱ προεστοί, οἱ καπεταναῖοι, οἱ πεπαιδευμένοι, οἱ ἔμποροι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὅλοι ἐσυμφωνήσαμεν εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν καὶ ἐκάμαμεν τὴν ἐπανάστασιν...».

Στὶς τέσσερις πρῶτες συνταγματικὲς προβλέψεις οἱ ἐπαναστάτες αὐτοπροσδιορίστηκαν ὅτι «Ἕλληνες εἰσὶν, ὅσοι αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἐπικρατείας πιστεύουσιν εἰς Χριστόν».

Ἡ δεύτερη ἔννοια τῆς λέξεως 'κεφάλαιο', εἶναι τὸ πῶς ἡ παρακαταθήκη τοῦ 1821 θὰ μπορούσε νὰ κεφαλαιοποιηθεῖ στὴ σημερινὴ παγκοσμιοποιημένη Ἀνατολὴ καὶ Δύση. Ἄν ἀποφύγουμε καὶ δὲν τολμήσουμε αὐτὴν τὴν ἀπόπειρα, ἡ συγκλονιστικὴ ἐκείνη ἐποποιΐα τοῦ Γένους μας, ποὺ (σύμφωνα με διπλωματικὰ ἔγγραφα τοῦ Βατικανοῦ) «συγκίνησε τὴν ἀνθρωπότητα⁶», θὰ μείνει ὡς θησαυρὸς «κεκρυμμένος ἐν ἀγρῷ⁷».

Τότε, τὰ στεγανὰ ἀνάμεσα στὴ Δύση καὶ στὴν Ἀνατολὴ ἦταν γεωγραφικὰ καὶ πολιτισμικά, σήμερα δὲν εἶναι, καὶ κανεὶς σήμερα στὴν Πατρίδα μας δὲν ἀμφισβητεῖ τὴν ἑλληνικότητα τῶν μὴ χριστιανῶν, ὅταν μάλιστα μετέχουν στὴν ἑλληνικὴ παιδεΐα μας.

Ὅποτε, ὁ κόσμος ποὺ ἀνοίγεται μπροστά μας, σήμερα, εἶναι περισσότερο

πολύπλοκος, όμως, όφείλω νά όμολογήσω, ότι εἶναι καί πιό ώραῖος! έπειδή ένέχει νωπές έμπειρίες καί δυνατές πνευματικές προκλήσεις. Τί έννοώ έμπειρίες:

Τή στόχευση, πού απέβλεπε στήν άμβλυνση τών έθνικισμών καί τελικά φόβισε λαούς καί κυβερνήσεις, άφοϋ οί υπερεθνικές οικονομικές ένώσεις, άπογοήτευσαν βαρύγδουπα.

Τήν προσπάθεια, πού έπεδίωκε τήν άπο-θρησκευοποίηση τών λαών καί τελικά κατέπεσε σάν χάρτινος πύργος μέ τó πρῶτο φονταμενταλιστικό άεράκι.

Καί τήν προφητευθεῖσα «σύγκρουση τών πολιτισμών» πού δυστυχώς ξαναστοιχειώνει άπειλητικά, άφοϋ εἶδαμε έξαρση τοϋ θρησκευτικοϋ γονιδιώματος, πού άποτελεῖ τήν έντελέχεια κάθε πολιτισμοϋ.

Οί παραπάνω έμπειρίες συμποσοϋνται έπικινδυνότερα στή Βαλκανική, όπου ό μέχρι τότε θρυλούμενος 'μεγάλος άσθενής' έκδήλωσε σοβαρά συμπτώματα καί ή έλληνική επανάσταση τοϋ 1821 χτύπησε τó πρῶτο καρφί στο έρέτετρό του.

Όμως, στα έκατό χρόνια πού άκολουθήσαν, ή Εϋρώπη (πού άνέλαβε τήν μοίρα μας), δέν σεβάστηκε τήν περιοχή, «έπαιξε» μέ τήν ιδιοπροσωπεία μας, προσέδωσε στα Βαλκάνια τίς κατηγορίες μέ τίς όποιές οί λαοί μας αυτοπροσδιορίστηκαν καί μάς έδωσε τά ιδεολογικά όπλα -κυρίως μέ τή μορφή τοϋ νεώτερου ρομαντικοϋ έθνικισμοϋ- μέ τά ποῖα αύτοκαταστραφήκαμε. Βέβαια, τó άμάρτημά της αύτό, ή Εϋρώπη, τó πλήρωσε άκριβά καί μετή βασιλοκτονία τοϋ 1914 άρχισε τó πανευρωπαϊκό μακελειό, πού έντέλει κατέστρεψε τήν παλαιά τάξη τῆς Γηραιᾶς Ήπειρου.

Όπότε, ή πρόκληση ποιά εἶναι;

Γιά νά μὴν ξανασυμποϋν ποτέ πιά παρόμοια, χρειάζεται όραμα καί αύτό εἶναι άποκλειστικά δική μας εϋθύνη, τών Έλλήνων. Έπειδή, έμεῖς εἴμαστε ό πρωτότοκος βαλκανικός λαός. Γιορτάζουμε τά 200 χρόνια μας, ή Τουρκία τοϋ χρόνου θά γιορτάσει τά 100 άπό τήν ίδρυσή της καί οί υπόλοιποι λαοί τῆς Χερσονήσου θά άντιμετωπίσουν σύντομα αύτήν τήν εϋθύνη μόλις άπαλλαγοϋν άπό τά έθνικά δεκανίκια πού χρειάστηκαν γιά νά όρθοποδήσουν μετά τήν κομμουνιστική τους άφύπνιση. Δέν θά τοϋς πάρει πολϋ χρόνο, όπότε τότε, άδήριτο καί έπιτακτικό θά προβάλλει σέ όλους μας τó έρώτημα:

Θά συνεχίσουμε ως «Άνατολικό Ζήτημα» νά εἴμαστε ή πυριτιδαποθήκη τῆς Εϋρώπης ἢ θά συντάξουμε πρόταση είρηνικῆς συνύπαρξης μέ σεβασμό όλων τών προδιαγραφών πού θεσπίστηκαν άπό διεθνείς συνθήκες καί υπερεθνικούς όργανισμούς; Ό άλλος δρόμος εἶναι ή έσχατη παραφροσύνη τών ανθρώπων, ό

πόλεμος, πού δὲν διαθέτει πλέον καμμιὰ ἰδεολογικὴ ἢ ἠθικὴ κάλυψη, εἶναι σκέτος πρωτογονισμός. Ἡ ἀνθρωπότητα δὲν ἔχει περιθώρια γιὰ τέτοια ξεστρατίσματα, καθὼς σμικρύνθηκε σὲ οἰκουμενικὸ χωριὸ καὶ τελεῖ πρὸ τοῦ χείλους μιᾶς οἰκολογικῆς καταστροφῆς.

Ἡ ἀπάντηση κρύβεται στὰ σπλάχνα τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ μπορεῖ νὰ ἀνασυρθεῖ ὡς πρόταση ζωῆς γιὰ τὸν 21ο αἰῶνα.

Εἶναι ὁ «Θούριος» καὶ τὸ «Σύνταγμα» τοῦ Ρήγα Φεραίου πού τότε ἀπευθύνθηκε στοὺς κατοίκους τῆς Ρούμελης, τῆς Μ. Ἀσίας, τῶν μεσογείων νήσων καὶ τῆς Βλαχομπογδανίας.

Ἀπευθύνθηκε σὲ Ρωμιούς καὶ Τούρκους, Βουλγάρους, Σλάβους, Σουλιώτες, Μακεδόνες, Μανιώτες, Ἀγραφιῶτες, Ἀρβανῆτες, Ἀρμένιους, Λαζούς, Μαυροθαλασσινοὺς καὶ Μαυροβουνιῶτες, σὲ χριστιανοὺς καὶ τούρκους, ἀράπηδες καὶ ἄσπρους.....

«μὲ μιὰ κοινὴν ὁρμή,
ἐλεύθεροι νὰ ζῶμεν,
στὴν πίστιν του καθένας,
ἀδελφία εἰς τὴν γῆ.
Σ' ἀνατολὴ καὶ δύσι,
καὶ νότον καὶ βοριά,
γιὰ τὴν πατρίδα ὅλοι,
ν' ἄχωμεν μιὰ καρδιά».

Τὸ ἴδιο ὄραμα ἐνσάρκωναν καὶ οἱ παραδοσιακοὶ-πατερικοὶ κολλυβάδες καὶ ὁ Πατροκοσμᾶς γιὰ τὸν ὁποῖο, τὸ «ποθούμενο» ὅπωςδῆποτε δὲν ἦταν ἡ κατάτμηση τῶν λαῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου σὲ συμβατικὲς κρατικο-εθνικὲς ἐνότητες, μὲ βάση τὴ γλώσσα.

Ἄρα γε, σήμερα, μετὰ καὶ ὅσα μεσολάβησαν στὴ βαλκανικὴ τὴ δεκαετία τοῦ '90, μήπως ὁ «Θούριος» τοῦ Ρήγα εἶναι μονόδρομος; Τὰ δοκιμάσαμε ὅλα, τὰ ὑποστήκαμε ὅλα, ἀπὸ τὴν οὐτοπικὴν στανικὴν ὁμοιο-γενοποίηση τῶν λαῶν καὶ τὴν ἐκτρωματικὴν ἰδέαν τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν, μέχρι τὸ περιθρίγκωμα σὲ σιδηρένια παραπετάσματα καὶ παιδομαζώματα. Μέχρι τώρα, «σπέρναμε ρόδα καὶ φύτρωναν ἀγκάθια». Ὅμως, σήμερα οἱ πάντες εἶναι παντοῦ, ἡ παγκοσμιοποίηση, μὲ τὰ καλὰ καὶ τὰ δύσκολα, εἶναι πραγματικότητα γύρω μας. Ὁ Ρήγας τὴν εἶχε ψυχανεμιστεῖ σὰν ἀναγκαία καὶ πνευματικὴ πραγματικότητα.

Μήπως θα έπρεπε να είναι στόχος για την πολύπαθη Χερσόνησο του Αΐμου στους επόμενους αιώνες;

Μήπως έτσι το 1821 δεν θα παραμείνει άπλη χρυσή σελίδα έποποιΐας αλλά θα συνεχίσει να κεφαλαιοποιεί την προσφορά του στους επόμενους αιώνες; Οί Όρθόδοξοι λαοί, πέραν κάθε άλλης πολιτισμικής ιδιοπροσωπείας, οφείλουμε να προτάξουμε το κοινό μας Ποτήριο και να μην συνεχίσουμε να σχίζουμε τον άρραφο χιτώνα του Κυρίου, που σεβάστηκαν ακόμα και οι σταυρωτές Του. Οί θράκες μουσουλμάνοι, που το 1918 με την έπιστολή των όκτώ βουλευτών τους ζήτησαν, από τον γάλλο στρατηγό F.d'Esperrey και τον Βενιζέλο, την ύπαγωγή τους στην έλληνική έπικράτεια, πρέπει να δικαιωθούν ιστορικά, ώστε να μην χρειαστεί ξανά να ζητήσουν την διχαστική για την προσωπικότητά τους επέμβαση τρίτων στη βαλκανική πατρίδα τους.

Έξάλλου και ό προσανατολισμός της Τουρκίας στις δυτικές άξιες είναι μονόδρομος, όσο και αν ό βηματισμός της 'προς στιγμήν' μετεωρίζεται. Η Ελλάδα, που μετά την έξαγγελία του Δόγματος Τρούμαν, ήταν ό μεγαλύτερος κατά κεφαλήν αποδέκτης της άμερικανικής βοήθειας στον κόσμο¹⁶, αλλά ύπῆρξε και ό πρώτος βαλκανικός Έταΐρος της ΕΕ, έχει τεράστια εύθύνη για να μην ίσοσκελιστεί το 1821 ποτέ! Όπότε χρειάζεται με μέθοδο αλλά και ύπομονή να προοδοιοπορήσουμε στο χτίσιμο ένός τέτοιου όράματος. Όλοι μαζί οί βαλκάνιοι, χέρι-χέρι, χωρίς να αφήσουμε κανέναν πίσω, ξεπερνώντας πικρίες, κατανοώντας δισταγμούς και μικρές καθυστερήσεις. Κάποτε, ό Πρόεδρος Johnson των ΗΠΑ είχε πεί:

«Δεν μπορείς να παίρνεις ένα πρόσωπο το όποΐο επί χρόνια πεδικλωνόταν από τις άλυσίδες και να το άπελευθερώνεις, φέρνοντάς το στην άφετηρία ένός άγώνα και τότε να λές 'είσαι έλεύθερος να άνταγωνιστείς με όλους τους άλλους' και να έξακολουθείς δικαίως να πιστεύεις ότι ύπῆρξες άπόλυτα τίμιος. Όπότε, δεν είναι άρκετό να άνοιξεις άπλως τις πόρτες της εύκαιρίας. Όλοι οί πολΐτες μας πρέπει να έχουν την ίκανότητα να περάσουν μέσα από αυτές τις πόρτες. Δεν άναζητούμε άπλως την ίσότητα ως δικαίωμα και θεωρία, αλλά την ίσότητα ως ένα γεγονός, την ίσότητα ως ένα άποτέλεσμα».

Μοναδικοί κίνδυνοι που διαμορφώθηκαν σε άλλες κοινωνίες και θα μπορούσαν άμείλικτα να τορπιλίσουν την ισότιμη συμπόρευση των λαών μας στην Βαλκανική, είναι δύο· ή Ίσλαμο-αριστερά και το κίνημα Πολιτικής Όρθότητας. Όχι έπειδή έχουν άπαραίτητα λαθεμένες προθέσεις, αλλά έπειδή τρομάζουν τις κοινωνίες, όταν άνωθεν νομοθετούν, χωρίς να έχουν προηγηθεί διεργασίες πολιτικής παιδείας ή πνευματικής καλλιέργειας. Και τότε, στην αντίπερα όχθη

συσπειρώνεται όργή καί πάντοτε κάπου έκκολάπτεται τó αύγò τοῦ φιδιοῦ.

Άγαπητοί μου,

Όσο κι αν κορυβαντιοῦν οί άλλοι, έμεῖς ó έλληνισμός, αποτινάζοντας τή βεβαιότητα αλλά καί τή μοναξιά μας, όφείλουμε «έτι καί έτι» νά εὐαγγελιζόμαστε στὸν κόσμο προτάσεις ζωῆς ποῦ σὰν «δερμάτινοι χιτῶνες» θὰ ντύσουν τὸν γυμνὸ καί φοβισμένο ἄνθρωπο, προκειμένου νά οἰκοδομηθεῖ μέσα του διαλεκτικὰ ἡ πλήρης ἀγαπητικὴ καί ἀναστημένη ἀπὸ τὸν θάνατο ὑπαρξή του. Ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1821 εἶναι μιὰ βαρεῖα ὑπόμνηση, ἓνα ἀκριβὸ κεφάλαιο ποῦ χρειάζεται καί πάλι νά κεφαλαιοποιηθεῖ. Ἄν στ'ἀλήθεια γιορτάζουμε τὴν ἐφετινὴ επέτειο, μιὰ τέτοια εὐθύνη δὲν μπορούμε νά τὴν παραβλέψουμε.

Όταν οί Ἕλληνες κάλεσαν ἐπίσημα τὸν Ἰωάννη Καποδίστρια νά ἀναλάβει Κυβερνήτης, ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν Γενεύη τοὺς ἀπάντησε μὲ ἓνα συγκλονιστικὸ κείμενο ποῦ κατέληγε ὡς ἐξῆς: «Τελευταῖον, κύριοι! Ἡ ἐλπίδα μου εἶναι στὸ Θεὸ ὅπως καί ἡ δική σας. Ἡ θεία Του Πρόνοια, γιὰ τὶς διαφωνίες σας, δὲν θὰ σᾶς συγχωρήσει ποτέ, ὅταν παραδώσετε ἐκ νέου τὴν πατρίδα στὸν παντελῆ ὄλεθρο ἢ στὸν ξένο δεσποτισμό. Ὁχι, κύριοι! ἐσεῖς θὰ σώσετε τὴν πατρίδα... ἡ θρησκεία σας, ὁ ζῆλος σας καί ἡ τιμή σας αὐτὸ ἐγγυῶνται καί οἱ πανταχοῦ καλοὶ ἄνθρωποι δὲν ἀμφιβάλλουν πλέον».

Χρόνια πολλά, ἀγαπητοί μου! **Ἡ Πατρίδα μας νά εἶναι καλὰ καί νά συνεχίσει νά 'έπαναστατεῖ' γιὰ τὴν «εἰρήνη τοῦ σύμπαντος κόσμου». Ὁ Χριστὸς νά σκεπάζει τὸν κόσμο μας.**

Χαῖρε Θεοτόκε Παρθένε! Χαῖρε, ὦ χαῖρε λευθεριά!

† Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθιμος